Uitspraak Geschillencommissie Financiële Dienstverlening nr. 2016-257 d.d. 14 juni 2016
(mr. R.J. Verschoof, voorzitter, mr. S. Riemens en drs. W. Dullemond, leden en mr. R. de Kruif, secretaris)

Samenvatting

Consument wist bij het aangaan van de verzekering precies welke premie hij zou gaan betalen teneinde de gegarandeerde minimumuitkering te ontvangen. Het uiteindelijke uit te keren bedrag kon hoger worden doordat de verzekering recht gaf op overrentedeling. Dat hogere bedrag werd niet gegarandeerd, maar werd ook niet beïnvloed door de hoogte van de kosten en de risicopremie. Het is voorts in het onderhavige geval niet gebleken of aannemelijk geworden dat Verzekeraar bij het vaststellen en/of berekenen van de jaarlijkse overrentedeling onrechtmatig of onzorgvuldig heeft gehandeld. De Commissie wijst de vordering af.

Consument,

tegen

Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V., handelend onder de naam Centraal Beheer Achmea, gevestigd te Apeldoorn , hierna te noemen Verzekeraar.

1. Procesverloop

De Commissie beslist met inachtneming van haar reglement en op basis van de volgende stukken:

- het dossier van de Ombudsman Financiële Dienstverlening;
- het door Consument ondertekende vragenformulier met bijlagen;
- het verweerschrift van Verzekeraar;
- de repliek van Consument;
- de dupliek van Verzekeraar.

De Commissie stelt vast dat tussenkomst van de Ombudsman Financiële Dienstverlening niet tot oplossing van het geschil heeft geleid en dat partijen haar advies als bindend aanvaarden.
Partijen zijn opgeroepen voor een hoorzitting op 23 maart 2016 en zijn aldaar verschenen.

2. Feiten

De Commissie gaat uit van de volgende feiten:

2.1. Consument heeft met ingang van 1 augustus 1984 een gemengde levensverzekering met recht op overrentedeling afgesloten bij Verzekeraar. Bij aanvang was sprake van een gegarandeerd kapitaal van fl. 160.000,- (€ 72.605-) en een (bruto) jaarpremie van fl. 3.405,60 (€ 1.545,39).

2.2. Bij aanvang waren de Algemene voorwaarden voor verzekeringen met een spaarelement (86.20) en de daarbij behorende Aanvullende voorwaarden inzake rente- en winstdeling van toepassing. De overrentedeling was daarbij afhankelijk van het zogenaamde T-rendement.

2.3. Vanaf 2003 waren de Algemene Voorwaarden (AVL-931), de Bijzondere voorwaarden Gemengde verzekering (GEM-931) en de Bijzondere voorwaarden Gemengde verzekering inzake overrentedeling (GRV-021) van toepassing. De overrentedeling werd vanaf dat moment afhankelijk van het zogenaamde U-rendement.

2.4. In de Voorwaarden GRV-021 is onder het volgende bepaald:
"Begripsomschrijvingen
Artikel 1
In deze voorwaarden wordt verstaan onder:

a. overrentedeling
het meedelen in de werkelijke rentewinst van de maatschappij, gebaseerd op het gemiddelde rendement van haar beleggingen.

b. overrentedelingsregeling
regeling waarbij de overrentedeling per verzekeringnemer wordt vastgesteld.

c. overrentepercentage
percentage dat gebruikt wordt bij de overrentedeling en aan het begin van elk boekjaar van de maatschappij door haar wordt vastgesteld.

Overrentedelingsregeling
Artikel 2
2.1 De maatschappij stelt een percentage vast dat wordt gebaseerd op de in dat jaar te realiseren netto-opbrengst van de belegde voorziening verzekeringsverplichtingen die behoort bij de verzekeringen waarop overrentedeling van toepassing is.
Op dit percentage wordt in mindering gebracht:

- *De interest die vereist is voor de opbouw van de voorziening verzekeringsverplichtingen van de polis;*
- *0,5% voor de opbouw en instandhouding van de algemene reserve.*

(…)"

2.5. In 2003 is voor de laatste keer overrente bijgeschreven. Sindsdien was het netto fondsrendement (dat is het fondsrendement verminderd met de rekenrente en de kosten (0,5%) voor opbouw en instandhouding van de algemene reserve) steeds onvoldoende om tot overrentedeling over te gaan.

2.6. De verzekering expireerde op 1augustus 2014, waarbij een bedrag van € 83.598,08 is uitgekeerd.

3. De vordering en grondslagen

3.1. Consument vordert € 16.000,- van Verzekeraar.

3.2. Aan deze vordering legt Consument ten grondslag dat Verzekeraar meer kosten in rekening heeft gebracht en minder overrente heeft gegeven dan op basis van de polis was overeengekomen. Consument voert de volgende argumenten aan:

- Verzekeraar heeft onterecht het systeem van overrentedeling gewijzigd, althans nergens blijkt uit waarom Verzekeraar dit systeem vanaf 2003 mocht aanpassen.
- Verzekeraar heeft niet toegelicht op grond van welke bepalingen zij aanvullend 8% op de premie mocht inhouden ter financiering van kosten. Andere inhoudingen waren wel vermeld, zoals de beleggingskosten, de inhouding van 0,5% voor de instandhouding van de algemene reserves en het feit dat de eerste 5 jaar de overrentedeling niet van toepassing was.
- Verzekeraar heeft niet toegelicht op grond van welke bepalingen zij de risico-premie mocht inhouden. En indien Verzekeraar dat wel mocht, had zij in ieder geval niet de verouderde sterftetafel AG60-65 mogen gebruiken, omdat die sterftetafel reeds in 1984 verouderd was en toen al bekend stond vanwege de gehanteerde zeer hoge sterftekansen die in latere tabellen aanmerkelijk zijn verlaagd.
- Verzekeraar heeft Consument in 1984 misleid door in de algemene voorwaarden wel een drietal inhoudingen / kosten expliciet te noemen en de termen bruto- en netto-premie te hanteren, maar te verzwijgen dat ook nog verdere kosten en risicopremies in rekening zouden worden gebracht.

3.3. Op de stellingen die Verzekeraar tot verweer heeft opgeworpen, wordt hierna, voor zover van belang, nader ingegaan.

4. Beoordeling

4.1. De Commissie is van oordeel dat Verzekeraar bij het afsluiten van de verzekering in 1984 niet verplicht was de in rekening te brengen kosten en risicopremies van de verzekering apart te vermelden. In het onderhavige geval is sprake van een traditionele gemengde levensverzekering waarbij de prijs (premie) en de gegarandeerde (minimum)uitkering vooraf waren bepaald en vaststonden. Consument wist derhalve bij het aangaan van de verzekering precies welke premie hij zou gaan betalen teneinde de gegarandeerde minimumuitkering te ontvangen. Alle (al dan niet verborgen) kosten en de risicopremie voor het te verzekeren kapitaal bij voortijdig overlijden, waren al meegenomen bij het bepalen van de prijs voor de gegarandeerde (minimum)uitkering. Deze vaste verhouding was voor Consument kennelijk voldoende aantrekkelijk om de overeenkomst met Verzekeraar aan te gaan. Het uiteindelijke uit te keren bedrag kon hoger worden doordat de verzekering recht gaf op overrentedeling. Dat hogere bedrag werd niet gegarandeerd, maar werd ook niet beïnvloed door de hoogte van de kosten en de risicopremie. Overrentedeling houdt (slechts) in dat wordt gedeeld in de werkelijke rentewinst van de maatschappij gebaseerd op het gemiddelde rendement van haar beleggingen in een jaar.

4.2. Het is in het onderhavige geval niet gebleken of aannemelijk geworden dat Verzekeraar bij het vaststellen van de jaarlijkse overrentedeling onrechtmatig of onzorgvuldig heeft gehandeld. Anders dan Consument stelt, heeft Verzekeraar gedurende de looptijd van de verzekering de systematiek van de overrentedeling niet gewijzigd, maar alleen de grondslag waarop de overrente was gebaseerd. Het door Aangeslotene gecommuniceerde rendement (in eerste instantie gebaseerd op het zogenaamde T-rendement en later op het U-rendement) wordt niet in de Voorwaarden genoemd. De Commissie stelt niettemin vast dat deze rendementen voldoende grondslag bieden voor de door Verzekeraar gekozen systematiek. De Voorwaarden bepalen dat overrentedeling inhoudt het meedelen in de werkelijke rentewinst van de maatschappij, gebaseerd op het gemiddelde rendement van haar beleggingen. Voor de praktische invulling hiervan heeft Verzekeraar zich op voornoemde grondslagen mogen baseren, mede omdat zij gezien de aard van de garantieverzekering gehouden is om defensief en derhalve tegen acceptabele risico's te beleggen om ook op langere termijn aan haar toezeggingen te kunnen voldoen. Door de wijziging in 2003 is de grondslag van de overrente gewijzigd van het T-rendement naar het U-rendement. Zowel het T- als het U-rendement zijn objectief bepaalbaar en binnen de branche gebruikelijk en vergelijkbare rendementen. Het U-rendement is net als het T-rendement gebaseerd op een bepaald pakket aan Staatsleningen wat past bij de aard van een garantieverzekering. Het is bovendien aannemelijk geworden dat sinds 2004 geen overrente meer is uitgekeerd als gevolg van veranderende omstandigheden op de kapitaalmarkt en tegenvallende rendementen.

4.3. Over de stelling van Consument dat Verzekeraar bij het bepalen van de overrente op enig moment ten onrechte uitging van een aftrek van 4,6% in plaats van 4,5% (te weten de rekenrente ad 4% plus 0,5% kosten voor de instandhouding van de algemene reserve) merkt de Commissie op dat dit verband houdt met de mogelijkheid van Verzekeraar om (vooraf) contante rentekortingen te verlenen. Dat houdt in dat Verzekeraar een deel van de door haar verwachte rentewinst over een bepaalde periode als voorschot aftrekt van de te betalen premie of als extra premie-inleg meeneemt. Als gevolg daarvan kon de premie voor de verzekering fluctueren. Bij de vaststelling van de overrente achteraf kon de omstandigheid zich dan ook voordoen dat eerder verleende contante rentekortingen door Verzekeraar niet geheel waren terugverdiend. Verzekeraar kon en mocht daar rekening mee houden door bij de bepaling van de overrentedeling een deel van de voorzieningen als niet overrente-dragend te beschouwen dan wel door voor het geheel van de voorzieningen van een iets hogere rekenrente uit te gaan. Materieel levert dit geen verschil op. De Commissie acht in dit geval daarom de geciteerde aftrek van 4,6%, vanwege een hogere gegarandeerde uitkering dan op basis van de rekenrente van 4%, aannemelijk en correct.

4.4. Het voorgaande leidt de Commissie tot het oordeel dat de vordering van Consument moet worden afgewezen.

5. Beslissing

De Commissie wijst de vordering af.

In artikel 5 van het Reglement van de Commissie van Beroep Financiële Dienstverlening is bepaald in welke gevallen beroep openstaat van beslissingen van de Geschillencommissie Financiële Dienstverlening bij de Commissie van Beroep Financiële Dienstverlening. Daarbij geldt een termijn van zes weken na verzending van deze uitspraak. Op de website van Kifid vindt u praktische informatie over het instellen van beroep. Zie hiervoor https://www.kifid.nl/consumenten/klacht-voor-1-oktober-2014-bij-kifid-ingediend.